

=====
Seria: Profesorki Super-Babki
Nr odcinka: 175
Podseria: artystki
Podseria: divy operowe

ADA SARI

1

Polecane/Omawiane książki:

- [1] **Bogusław Kaczyński: Ada Sari: kulisy sławy. Wydawnictwo Casa Grande Sp. z o.o., Warszawa, 2018.**
- [2] **Wacław Panek¹:**
https://maestro.net.pl/document/ksiazki/Panek_Ada%20Sari.pdf; 59 stron on-line.
- [3] **Wacław Panek: Kariery i legendy. Szkice o artystach polskiej sceny muzycznej, Zbiór 2, Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych, Warszawa 1988.**

Bohaterką odcinka jest Pani Profesor wyższych szkół muzycznych, ale znana przede wszystkim jako **gwiazda operowa** o międzynarodowej sławie – Ada Sari.

Urodziła się w Wadowicach 29 czerwca 1886 r. jako Jadwiga Leontyna Scheuer, gdy miała 3 lata ojciec zmienił nazwisko na Szayer. Jej rodzicami byli Edward i Franciszka z domu Chybińska. Zgodnie z dawnymi zwyczajami nazywano ją też Jadwigą Szayerówną, na zdjęciu podpisała się jako Ada Sari-Szayerówna, podobnie jak na zdjęciu ściągniętym z NAC (poniżej), w końcu na całym świecie była znana jako **ADA SARI**, genialnie prosto i ekstrawagancko.

¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Wac%C5%82aw_Panek; o muzykologu.

=====

Rodzice na wiele lat osiedli w Starym Sączu, gdzie mieści się dziś muzeum, z ogromną kolekcją artefaktów związanych z Jej osobą.

Omówiona zostanie książka [3], niestety książki [1] nie ma w bibliotekach w mieście eseisty (Bielsko-Biała).

W książce omówiono także postacie Adama Didura oraz Jana Kiepurę, ale w eseju skupiamy się tylko na postaci Heroiny tego odcinka. Książka ma miękkie okładki – na przedniej jest portret Kiepurę, a na tylnej po 1 do 2 zdań o każdym z artystów. Postać Maestry jest omawiana na stronach **141- 230**. Mamy dziewięć ponumerowanych rozdziałów oraz na zakończenie: „Współczesne reedycje nagrań płytowych Ady Sari”.

2

Zapewne znany dziennikarz Bogusław Kaczyński też zapewne pięknie o Niej pisze, ale to już czytelnicy sami muszą dotrzeć do polecanej książki.

ADA SARI odniosła ogromny sukces jako śpiewaczka operowa, objechała cały świat, występowała na najbardziej prestiżowych scenach operowych przełomu XIX i XX wieku. Historia zaczyna się od Jej kontraktu z Mediolańską La Scala. Dyrygent Arturo Toscanini² chciał Ją zatrudnić i właśnie dla Niej przesunięto granie oper Cyrulika Sewilskiego oraz Czarodziejskiego Fletu, w których miała śpiewać główne role. Potem długie lata mieszkała we Włoszech. Warto odsłuchać Jej archiwalne nagrania – po prostu mus, aby zrozumieć piękno oraz artyzm Jej śpiewu.

Była też w Boliwii na specjalne zaproszenie, w mieście La Paz, gdzie towarzyszył Jej brat, potem Argentyna. Zachowały się i są cytowane jego listy do rodziców, gdzie opisuje sukcesy siostry – zaznaczając iż na Jej występy zawsze wysprzedawano 100% biletów, czego nie osiągały inne gwiazdy.

Warto prześledzić Jej oszałamiającą karierę.

W czasie drugiej wojny światowej mieszkała w Warszawie i poświęcała się tajnej pracy pedagogicznej.

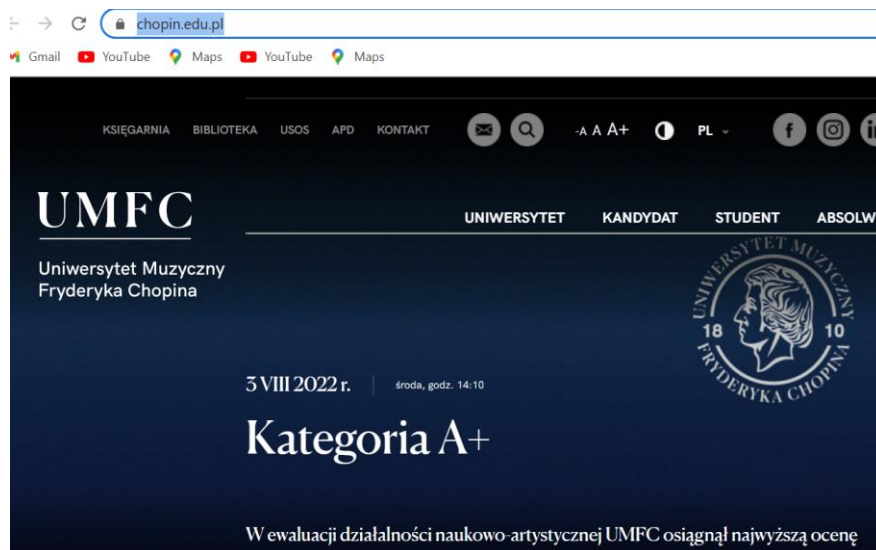
Po wojnie na krótko wróciła na scenę operową, ale przede wszystkim uczyła młodych śpiewaków:

{i} 1945-1947; w Konserwatorium Krakowskim – dzisiaj to Akademia Muzyczna w Krakowie³;

² https://pl.wikipedia.org/wiki/Arturo_Toscanini; o dyrygencie.

³ <https://www.amuz.krakow.pl/>; obecnie Akademia Muzyczna w Krakowie im. Krzysztofa Pendereckiego.

- =====
- {ii} 1947-1967; w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Warszawie (dziś to Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina⁴), prowadziła **klasę śpiewu solowego**. Otrzymała tytuł profesora.

- Ponadto współpracowała z Państwową Średnią Szkołą Muzyczną nr 1 w Warszawie im. Józefa Elsnera;
- {iii} w 1962r. przez pół roku, współorganizowała Wydział Wokalny w Ring School of the Arts w Petaluma koło San Francisco (USA)⁵.

Jej uczennicami były: Halina Mickiewiczówna de Larzac, Bogna Sokorska, Urszula Trawińska-Moroz, Nina Stano, Maria Fołtyn, Zdzisława Donat, Lidia Kłobucka - kilka z nich będzie lub już jest **bohaterkami naszej serii** np. Maria Fołtyn (odcinek nr 117). Kto nie interesuje się muzyką operową – temu te nazwiska nic nie powiedzą, ale nasza seria będzie omawiać właśnie te wielkie postacie.

Rozdział VII ma tytuł MAESTRA. Autor podaje iż zaczęła lekcje jeszcze będąc gwiazdą operową – w 1936 roku. Do końca kariery pedagogicznej miała ponad stu uczniów. Na początku lekcje prowadziła w domu, prywatnie, potem została formalnie mianowana profesorem w polskim systemie akademickim tj. – po II wojnie światowej. Jej pierwsza uczennica to Lidia Abti, która potem jako Lida Abti-Ring zapraszała swą nauczycielkę do USA, aby w kalifornijskiej miejscowości Novato sformować nową szkołę śpiewaczą – str. 191 !!!

⁴ <https://chopin.edu.pl/>; strona Uczelni.

⁵ Na podstawie strony: <https://culture.pl/pl/tworca/ada-sari>;

=====

Na szczęście mieszkała w Warszawie na Pradze, więc „ominęła” Ją tragedia Powstania Warszawskiego. Strona 193: „Była Ada Sari nie tylko wielką artystką, ale także nie mniejszą patriotką, podkreślając wszędzie swoją polskość”. Podobno bywała uznawana za Włoszkę, więc z zapalem temu zaprzeczała.

„Pedagogiczna działalność tej artystki była jednym z elementów składowych jej legendy” tak pisze autor na str. 195 – pięknie o tym opowiadała Urszula Trawińska-Moroz (o czym będzie w adekwatnym odcinku). Maestra miała opracowany system ćwiczeń, wprawek itp. Cechowała Ją niezwykła cierpliwość, nie podnosiła głosu (nawet zdenerwowana), zawsze kulturalna – pokazywała swoją wielką radość, gdy uczeń w końcu śpiewał cudownie. Są piękne opisy Jej warsztatu profesorskiego str. 195/196 np. „siła to nie kunszt”, „dla każdego szukała osobistej drogi rozwoju technicznego, wiążąc je ściśle z prawami doboru repertuaru”. Strona 197 – „swoje uczennice otaczała wręcz matczyną troską” – kartka pocztowa do wspomnianej Pani Urszuli. Ta z kolei w wykładzie kwalifikacyjnym do przewodu na stanowisko docenta – omówiła działalność artystyczną i pedagogiczną Ady Sari.

Być profesorem muzyki to „jakby co innego” niż matematyki, czy fizyki. Jednak zawsze uczniowie świadczą o klasie mistrza – umieć wychować współpracowników i następców, którzy przewyższą mistrza to wielka umiejętność i wielkie osiągnięcie. Str. 199 – Ona wymagała od swych podopiecznych pracowitości (...) i uczciwego podejścia do nauki (...) W nieustannej pracy nad sobą uczeń opanowywał tremę oraz musiał pamiętać o uśmiechu i pogodzie ducha.

Zmarła nagle wyjechawszy na wypoczynek do Ciechocinka.

Książka jest szczególnie polecana – bo wydaje się iż Bohaterka jest zapomniana.

Jej uczennice będą Heroinami kolejnych odcinków np. Bogna Sokorska i Nina Stano.

PUBLIKACJE ORAZ LINKI

- (a) BIOGRAFISTYCZNO-MUZYKOLOGICZNE, S. T. U. D. I. U. M. "ADA SARI (1886-1968)–ŚPIEWACZKA I PEDAGOG. STUDIUM BIOGRAFISTYCZNO-MUZYKOLOGICZNE." Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne; (2010) 17(2), ss. 213-240.
- (b) ŚWIĘSZEK, Joanna. **Działalność artystyczna i pedagogiczna Ady Sari (1886-1968)**. 2012. Praca magisterska. UJ Kraków.
<https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/handle/item/185197>;
- (c) https://hi-fi.com.pl/images/numeryhfm/2012-06/pdf/62-65_06_2012.pdf; artykuł popularny.
- (d) <https://sbc.org.pl/dlibra/docmetadata?showContent=true&id=26898>; dokument z 1931 roku.
- (e) <https://sbc.nowysacz.pl/dlibra/show-content/publication/edition/2194?id=2194>; LIST DO RODZICÓW Z MONACHIUM.
- (f) <https://hi-fi.com.pl/sylwetki-muzyczne-lista/285-ada-sari-sopranowa-perfekcja.html>; ciekawe wiadomości, m.in. o audiencji u Ojca Świętego w Watykanie.
- (g) <https://www.polskieradio.pl/13/53/Artykul/2541255,Ada-Sari-%E2%80%93-jedna-z-najwybitniejszych-spiewaczek-operowych-swiata>; poniżej cytat z tejże strony:

<< Bogusław Kaczyński tak mówił o jej osiągnięciach pedagogicznych: "200 uczniów, to rekord. Uczyć się śpiewu w Polsce i w Europie i nie być uczniem Ady Sari to był błąd. Uczyła od przed wojny do końca życia w 1968 roku. Pamiętam, byłem u niej, kiedy wyjeżdżała do sanatorium w Ciechocinku. Pytałem, dlaczego jedzie tylko na tydzień. »Bo na lekcje przyjadą uczniowie z Francji, Austrii, Czech i muszę ich przygotować na konkursy międzynarodowe«. Ale w Ciechocinku zmarła nagle na zawał serca". >>

PRACE PANI Dr hab. Barbary Gogol-Droźniakiewicz

- **Ada Sari** i jej koncerty w Bydgoszczy. W: Kalendarz Bydgoski 2007.
- Przez cierpienia do sukcesu... „Z dziejów **opery** w Bydgoszczy 1956-1994”.
- Wielcy muzycy w Bydgoszczy (1880-1939). Toruń 2004 ss. 124.

-
- Życie muzyczne Bydgoszczy w latach 1920-1939. Bydgoszcz 2005 ss. 328.

O AUTORZE Jednej z Książek

Anna Lisiecka: Będę sławny, będę bogaty. Opowieść o Bogusławie Kaczyńskim. Muza, Warszawa 2022.

Nagrania Bohaterki on-line w Youtube

<https://www.youtube.com/watch?v=8htE8H9YloE>; Nad pięknym, modrym Dunajem.

<https://www.youtube.com/watch?v=lweyK-bw7wM>; O sole mio.

<https://www.youtube.com/watch?v=gydyDgNdfuE>; Pamiętam ciche, jasne, złote dni.

https://www.youtube.com/watch?v=9fdcDAcfJ_s; Caro Nome, Rigoletto.

//Konieczne do odsłuchania!!!!

Zdjęcia przy okazji

NAC

Jest dostępnych kilkadziesiąt zdjęć BOHATERKI

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

To zdjęcia znajduje się na okładce książki autorstwa Bogusława Kaczyńskiego.

Redakcyj. „Inkwizycja”
Alda Wasiłowska

ERMANI
MILANO

Ada Sari jako Rozyna w "Cyruliku Sewilskim" Gioachino Rossiniego

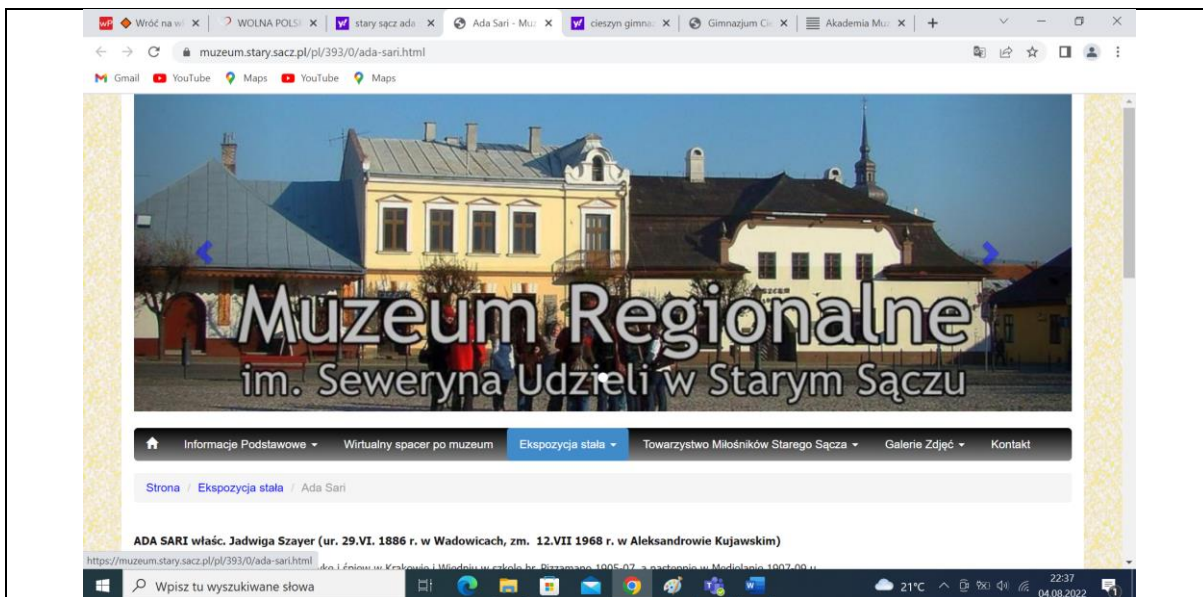

Narodowe Archiwum Cyfrowe

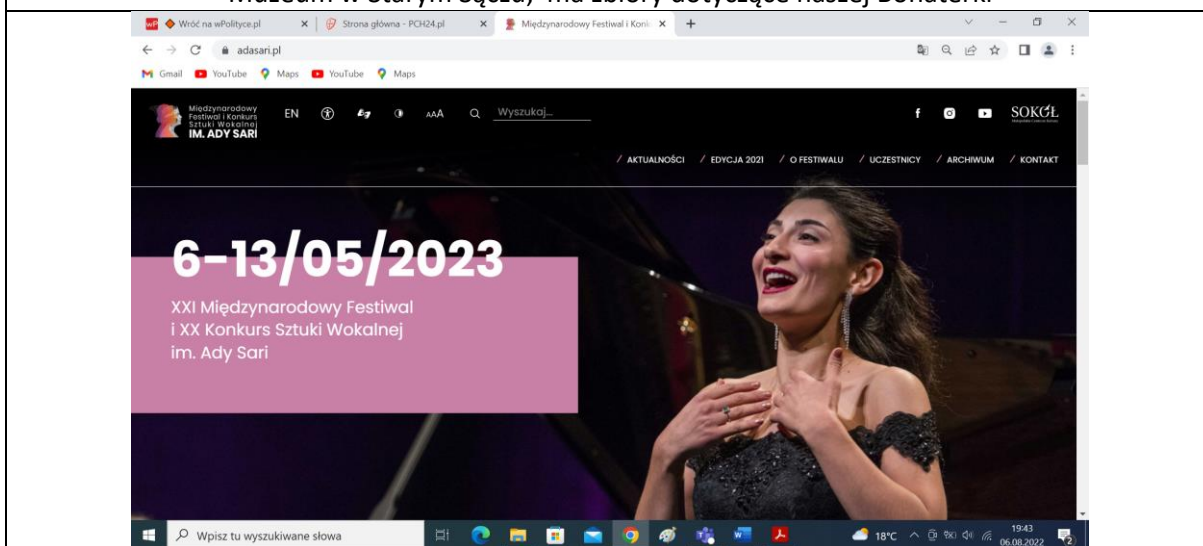

Wykonawcy opery "Traviata". W środku widoczna Ada Sari

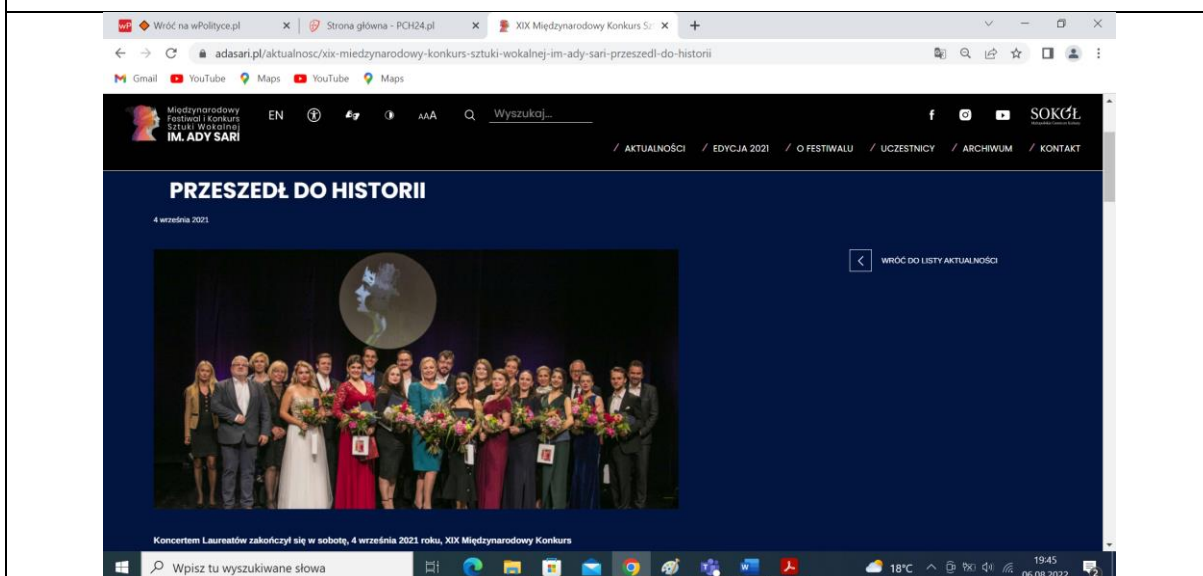

14

Muzeum w Starym Sączu; ma zbiory dotyczące naszej Bohaterki

FESTIWAL I KONKURS MUZYKI WOKALNEJ im. ADY SARI, będzie za rok w 2023r.

Zdjęcia NAC oraz Internet – widoki stron.

Ostatnie zdjęcie – eseista Stan Zawiślak (z Muzeum Narodowego w Warszawie).